

Vedlegg 1

Arbeids- og sosialdepartementet
Vedlegg
S.nr. 200400518-75

SAKSFRAMLEGG

Arkivsaksnr.: 05/01367/002-033 &13

Behandles i:	Fylkesutvalg	Sak	10.03.2005
	Rådet for funksjonshemmede	Sak	03.03.2005
	Eldrerådet	Sak	22.02.2005

HØRING - UTKAST TIL LOV OM RÅD ELLER ANNEN REPRESENTASJON FOR MENNESKER MED FUNKSJONS- NEDSETTELSE MV

Innstilling

- 1. Fylkesutvalget slutter seg til forslaget om lovfesting av råd eller annen representasjonsordning i kommuner og fylkeskommuner for mennesker med funksjonsnedsettelser m.v.*
- 2. Fylkesutvalget vil påpeke at det i lovteksten bør stilles krav om at også "annen representasjonsordning" må formaliseres og innebære en reell representasjon fra funksjonshemmedes organisasjoner.*
- 3. Fylkesutvalget oppfatter det som lite hensiktsmessig med et felles råd for funksjonshemmede og eldre, og anbefaler derfor at §5 i det framlagte lovutkastet fjernes.*

Viktige punkter i saken

Ved behandling av St. meld nr 40 (2002-2003) Nedbygging av funksjonshemmende barrierer fattet Stortinget følgende vedtak:

"Stortinget ber Regjeringa kome attende til Stortinget med eit forslag om lovfesting av kommunale råd for menneske med nedsett funksjonsevne i løpet av 2004".

Regjeringen mener at alle kommuner og fylkeskommuner bør ha råd for funksjonshemmede. I tråd med Sosialkomiteenes enstemmige uttalelse om at kommunene bør gis frihet til selv å velge organisasjonsform, foreslås flere alternativer:

- Kommunene og fylkeskommunene gis mulighet til å organisere andre representasjonsordninger enn råd (uten at dette avklares nærmere i lovforslaget). Fylkesrådmannen tolker dette til f.eks. å være eldreombud eller ombud for funksjonshemmede.
- Kommunene skal ha anledning til å velge interkommunale ordninger
- Kommuner og fylkeskommuner skal ha anledning til å organisere felles ordninger for eldre og funksjonshemmede.

Loven foreslås å tre i kraft fra neste valgperiode, dvs fra 2007. Eventuelle merutgifter vurderes av regjeringen i Kommuneøkonomiproposisjonen for 2006.

Fylkesrådmannen ser behovet for å styrke særskilte interesser og brukerbehov, f.eks. funksjonshemmede og eldres interesser i den fylkeskommunale og kommunale saksbehandlingen. Samtidig er fylkesrådmannen i utgangspunktet skeptisk til særlover som undergraver fylkestingets rett til selv å opprette eller nedlegge faste utvalg for forberedelse av fylkestingets saker. Det framlagte lovutkastet er imidlertid utformet slik at fylkestingets rett til selv å organisere egen virksomhet i praksis er opprettholdt innenfor lovens ramme. Fylkesrådmannen vil også understreke at behovet for slik særskilt representasjon er dokumentert, og at man i Akershus fylkeskommune siden 1978 har funnet grunn til å ivareta dette behovet gjennom et eget fylkeskommunalt råd for funksjonshemmede.

Fylkesrådmannen velger derfor å stille seg positiv til at ivaretagelse av brukervedvirkning og brukerrepresentasjon på vegne av funksjonshemmede i offentlig saksbehandling stadfestes gjennom en egen lov.

Saksredegjørelse

Bakgrunn

Spørsmålet om lovfesting av råd for funksjonshemmede i kommuner og fylkeskommuner er tidligere vurdert av Manneråkutvalget "Fra bruker til borger – NOU 2001:22", og i oppfølgende Stortingsmelding nr 40 (2002-2003) Nedbygging av funksjonshemmedes barrierer. Regjeringens konklusjon den gang var en lovfesting av funksjonshemmedes brukerrepresentasjon på kommunalt nivå, tilsvarende den organisasjonsfrihet som nå legges fram.

Departementet legger i sin vurdering til grunn at:

- lovfesting vil være i tråd med FNs standardregler for like muligheter for funksjonshemmede
- opprettelsen av særlovsorganer som egne råd, vil være den normale løsning
- anbefalingene i Sosialdepartementets rundskriv I-42/99 bør brukes som utgangspunkt (bl.a. om sammensetting, mandat, arbeidsoppgaver, m.v.)
- kommuner og fylkeskommuner bør ha frihet til selv å bestemme egen organisering
- det ikke bør presiseres i lovteksten hvilke kriterier som bør gjelde for ulike valg av representasjonsordning
- kommunestyrets og fylkestingets rett og friheten til å bestemme egen organisering bør også omfatte muligheten til å opprette felles råd eller annen ordning for eldre og funksjonshemmede.

Fylkeskommunalt råd for funksjonshemmede er idag en prioritert oppgave budsjettmessig og administrativt for Akershus fylkeskommune. Rådet er opprettet på frivillig basis av fylkestinget. Det fremmes her et forslag om lovfesting av råd eller annen representasjonsordning, for å sikre at alle kommuner og fylkeskommuner ivaretar brukermedvirkning og brukerrepresentasjon på vegne av funksjonshemmede i sin saksbehandling.

Premisser og problemstillinger

Departementet har effektivisert høringen ved å fokusere på noen utvalgte problemstillinger. De spørsmål departementet særskilt vil ha svar på er:

1. Bør kommunene og fylkeskommunene kunne velge om de vil ha råd eller en annen formalisert representasjonsordning?
2. Bør flere kommuner/fylkeskommuner kunne ha felles råd eller annen ordning?
3. Bør kommunene/fylkeskommunen kunne ha felles ordning for eldre og mennesker med funksjonsnedsettelse?

Det bes om at kommuner og fylkeskommuner også svarer på følgende spørsmål:

4. Har fylkeskommunen allerede opprettet råd eller annen formalisert representasjonsordning for mennesker med funksjonsnedsettelse?
5. Er det sannsynlig at fylkeskommunen, dersom det blir gitt adgang til det, vil opprette felles råd eller annen representasjonsordning for eldre og mennesker med funksjonsnedsettelse?
6. Er det sannsynlig at loven vil føre til endrede direkte og indirekte kostnader i forhold til det fylkeskommunen nå bruker til å gjøre seg kjent med hvilket syn personer med

funksjonsnedsettelse og eldre har i utformingen av politikken på områder som berører dem spesielt? Eventuelt hvor store mindretgifter eller merutgifter?

Fylkesrådmannens vurderinger

Ad pkt 1 Kommunestyrets og fylkestingets frihet til å selv å organisere sin virksomhet

Fylkesrådmannen ser behovet for å styrke særskilte interesser og brukerbehov, f.eks. funksjonshemmede og eldres interesser i den fylkeskommunale og kommunale saksbehandlingen. Samtidig er fylkesrådmannen i utgangspunktet skeptisk til særlover som undergraver fylkestingets rett til selv å opprette eller nedlegge faste utvalg for forberedelse av fylkestingets saker. Det framlagte lovutkastet er imidlertid utformet slik at fylkestingets rett til selv å organisere egen virksomhet i praksis er opprettholdt innenfor lovens ramme. Fylkesrådmannen vil også understreke at behovet for slik særskilt representasjon er dokumentert, og at man i Akershus fylkeskommune siden 1978 har funnet grunn til å ivareta dette behovet gjennom et eget fylkeskommunalt råd for funksjonshemmede.

Fylkesrådmannen velger derfor å stille seg positiv til at ivaretagelse av brukermedvirkning og brukerrepresentasjon på vegne av funksjonshemmede i offentlig saksbehandling stadfestes gjennom en egen lov.

Loven bør imidlertid presisere et krav om at også "annen representasjonsordning" enn råd må formaliseres og ikke minst innebære en reell brukerrepresentasjon. Det formelle kan ivaretas gjennom å opprette ordninger som er permanente for valgperioden, gis skriftlig mandat, har faste representanter og sammenkalles etter fastlagt syklus eller til avtalte saker. For at brukerrepresentasjonen skal oppleves som reell, vil en avgjørende faktor være at det er brukerne selv og ikke kommunene eller fylkeskommunene som foreslår representantene. I Akershus har funksjonshemmedes brukerorganisasjoner til sammen ca. 45.000 medlemmer. Med en befolkning på ca. 500.000 og ut fra et vanlig statistisk mål om at ca. 20% av befolkningen har en funksjonshemming, vil det si at organiseringsprosenten i Akershus er 45%. Det er neppe grunn til å anta at den er særlig mindre i resten av landet. Selv om funksjonshemmede er en svært uensartet gruppe og deres brukerorganisasjonene er mange og har ulikt fokus, gir likevel en så høy organiseringsprosent grunnlag for å hevde at den mest reelle brukerrepresentasjonen oppnås gjennom et samarbeid med disse organisasjonene om oppnevning av brukernes representanter både i råd og "andre representasjonsordninger".

Ad pkt 2 Felles interkommunal eller interfylkeskommunal ordning

I flere mindre kommuner finnes få eller ingen lokale lag av organisasjoner av funksjonshemmede, og tilgangen til brukerrepresentanter vil dermed være begrenset. I lovutkastet foreslår departementet derfor at det bør være adgang for flere kommuner til å opprette felles råd eller annen representasjonsordning. Med utgangspunkt i lovens formål om ivaretagelse av brukermedvirkning og brukerrepresentasjon på vegne av funksjonshemmede i offentlig saksbehandling, bør det etter fylkesrådmannens vurdering i slike situasjoner være bedre med et interkommunalt råd enn intet råd.

Ad pkt 3 og 5 Felles råd for eldre og funksjonshemmede

Fylkesrådmannen har ovenfor pekt på viktigheten av kommunestyrets og fylkestingets rett til selv å organisere sin virksomhet. Når valget likevel er tatt om opprettelse av egne særlovsorganer, må neste skritt være en vurdering av hva som er mest hensiktsmessig.

Råd eller andre representasjonsordninger må bygge på et felles grunnlag for samhandling, en slags konsensusplattform, for å fungere godt. Fylkesrådmannen synes i dag å se at forskjellene mellom råd for funksjonshemmede og råd for eldre synes å være større enn likhetene. Dette gjelder både i forhold til tema, fokus, tilnærming og brukerinteresser. Bl.a. har nedleggelsen av Statens eldreråd og opprettelsen av Statens seniorråd som et slags "overordnet" organ for eldrerådene endret agenda og fokus for mange. Dette innebærer bl.a. at spørsmål vedrørende "friske" eldre fra 55 år og oppover like ofte står på dagsorden som problemstillinger som spesielt gjelder de eldste eldre.

Fylkesrådmannen oppfatter det på denne bakgrunn lite hensiktsmessig med felles råd for funksjonshemmede og eldre, og anbefaler derfor at §5 i lovutkastet, om adgang til å opprette felles råd for funksjonshemmede og eldre, fjernes.

Ad pkt 4 om kommunen eller fylket har råd i dag

Akershus fylkeskommune har både et fylkeskommunalt råd for funksjonshemmede og et fylkesråd for eldre.

Ad pkt 6 om Administrative og økonomiske konsekvenser

Fylkesrådmannen viser til Regjeringens regelverksinstruks om at administrative og økonomiske konsekvenser skal vurderes og kompenseres fullt ut ved regelverkendringer. Det har derfor ingen reell betydning om lovendringer fører til mer eller mindre arbeid. For Akershus fylkeskommune har det inntil nylig vært avsatt en 100% stilling til dette arbeidet. Av delvis personlige årsaker er denne stillingen nå redusert til en 50% stilling. I tillegg er det avsatt ca. kr 450.000,- i direkte midler til rådsarbeid for det fylkeskommunale rådet for funksjonshemmede. Ved vurdering av administrative og økonomiske konsekvenser må det medregnes slike aktivitetsmidler. Det er formålsløst å kun beregne lønn- og sosiale utgifter som grunnlag for kompensasjon.

For eldrerådet er det gitt kompensasjon gjennom inntektssystemet, men vår erfaring er at de faktiske kostnader og ressurser for å følge opp rådsarbeidet er større enn det det er kompensert for. Den gitte kompensasjonen på ca 25% stilling, tilsvarer kun et minimumsarbeid, og aktivitetsmidler ble heller ikke lagt inn. Vår erfaring er derfor at de fleste fylkeskommuner legger ned betydelig større administrative og økonomiske ressurser enn det det i sin tid ble kompensert for.

Fylkesrådmannens merknader og anbefalinger til høringen

Fylkesrådmannen er positiv til at det lovfestes en representasjonsordning i kommuner og fylkeskommuner for mennesker med funksjonsnedsettelse m.v. Loven bør imidlertid presisere et krav om at også "annen representasjonsordning" enn råd må formaliseres og innebære en reell representasjon fra funksjonshemmedes organisasjoner.

Fylkesrådmannen oppfatter et felles råd for funksjonshemmede og eldre som lite hensiktsmessig, og anbefaler at § 5 om dette fjernes.

Oslo 21.02.2005

Harald K. Horne
fylkesrådmann

Saksbehandler	Tore Andersen og Stein-Owe Hansen
Avd/seksjon	Avdeling for regional utvikling
Vedlegg nr./tittel	
Utrykte vedl. nr./tittel	
Utrykte vedlegg kan fåes ved henvendelse til: Stab/navn/telefon	